

[Wilhelm]

hjælp til selvhjælp. Det viser, hvordan selv den mindste opmuntring fra samfundet får virksomhederne til at yde det utroligste. Det viser kort sagt, hvor langt man kommer med det gode.

Sammenfattende om dette forslag og ministerens bemærkninger til det: både med hensyn til argumentationen og med hensyn til de faktiske oplysninger, dokumentationen, og ministerens konklusioner kan vi fra VS' side kun sige: vi har aldrig set noget lignende!

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Jeg vil gerne takke de mange – og det er jo hovedparten af ordførerne – som har til sagt en velvillig behandling af dette forslag. Det er jo i nøje overensstemmelse med den måde, hvorpå det oprindelige forslag til den gældende lov blev modtaget, da det i sin tid blev fremsat.

Der er rejst nogle spørgsmål og fremført nogle synspunkter og vurderinger. Jeg er selvfølgelig klar til at drøfte dem under udvalgsarbejdet, og jeg vil også udstrække min tak denne gang til en af dem, der ikke kan stemme for det, hr. Wilhelm. Jeg har indtryk af, at han har haft en hyggelig time med sig selv ved studering af bemærkningerne og udarbejdelsen af kommentarerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån.

(Lovforslag nr. L 112. Fremsat 13/12 78).

Sammen med denne sag foretoges den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslag nr. L 114. Fremsat 14/12 78).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

J. K. Hansen (S):

Da mit partis ordfører i disse sager, hr. Camre, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hans vegne meddele, at vi kan tiltræde begge lovforslag.

Askjær Jørgensen (FP):

Man kan næsten blive helt urolig, nu da disse sager skal behandles, uden at finansudvalget kan nå at komme hjem, for det kunne tyde på, at finansministeren er i meget svære vanskeligheder.

De lovforslag, vi skal behandle, drejer sig om bemyndigelse til finansministeren om at optage nogle gigantiske statslån. Vi har oplevet det tidligere fra finansministeren, men jeg må sige, at finansministeren ikke forsøger at moderere sig, tværtimod. De bemyndigelser, der er bedt om med disse to lovforslag, andrager 28.000 mill. kr. Det drejer sig altså om 20.000–25.000 kr. i gennemsnit pr. erhvervsaktiv familie i Danmark. Det er mange penge, man ønsker at låne.

I fremskridtspartiet er vi klar over, at regeringen er nødt til at foretage transaktioner som dem, man her har bedt om bemyndigelse til, når man vil føre den politik, man vil, og når man har vedtaget den meget uforvarselige finanslov, som man vedtog som julegave til det danske samfund.

Men for at alt ikke skal være trist, vil jeg benytte lejligheden til at rose finansministeren og budgetdepartementet lidt. Det drejer sig om den budgetoversigt, som omdeltes i sidste uge. Oversigten er egentlig historisk, idet vi nu endelig har fået det, fremskridtspartiet har tryglet om siden vor fødsel, nemlig en samlet budgetoversigt vedrørende det offentlige totale forbrug. Vi er tilfreds med,

[Askjær Jørgensen]

at vi nu kan arbejde med en samlet vurdering af det offentlige forbrug, og det er dette lille skridt i den rigtige retning af det, fremskridtspartiet har argumenteret for, jeg vil rose finansministeren og budgetdepartementet for. Så afventer vi den budgetredegyrelse, man har lovet vil komme til foråret. Måske vil den kommende finanslov også komme til at bære præg af, at man har taget det til efterretning, at man bør vurdere det offentlige forbrug under ét, som vi har gjort det i fremskridtspartiet fra partiets start.

I bemærkningerne til lovforslag nr. L 112 erkender finansministeren direkte, at man bevidst skaber en høj rente i Danmark. I hvert fald hedder det: »Såfremt der ikke træffes foranstaltninger til at modvirke den likviditetsforøgelse« – som underskudsfinansloven medfører – »vil den kunne medføre et rentefald.«

Det er en erkendelse af, at man fra regeringens side direkte fører en politik, der giver os højrentesituationen.

Når man nu har bedt om en bemyndigelse til at optage disse store lån, må det være rigtigt at tage fat i, hvad det er, man vil med disse lån. De skal bruges til at dække nogle betalingsbalanceunderskud. Jeg synes, det er interessant, hvad vi har været vidne til; vi har hørt hr. Ellemann-Jensen og hr. Niels Helveg Petersen diskutere disse ting i radioen. Vi pegede fra fremskridtspartiets side på det allerede ret tidligt, da man havde fået SV-regeringen præsenteret. Jeg vil gerne her citere fra folketingets forhandlinger den 8. september i sidste samling (Folketingstidende 1977-78, sp. 12601):

»Med det kendskab, vi har i dag til regeringsprogrammet, kan man konkludere, at der i virkeligheden ikke er sammenhæng mellem de politiske opstillede mål og de besluttede politiske midler på grundlag af regeringens egne forudsætninger. Der står derfor det helt åbne spørgsmål tilbage, hvad regeringspartierne i virkeligheden er mest bundne af. Er det målsætningen, betalingsbalanceunderskuddet på de 6,5 mia kr.? Eller er det midlerne, de 6 mia kr. i finanspolitisk stramning? Hvis betalingsbalancen er det helt afgørende og den, der binder mest de to regeringspartier imellem, så skal der jo ske en endnu større beskæring af reallønnen.«

Jeg har bemærket, at finansministeren ikke er til stede, og vil derfor bede den fungeren-

de finansminister om at fortælle os nu ved denne behandling af de foreliggende bemyndigelseslovforslag, hvad det egentlig er, man sigter efter, hvad det er, regeringsaftalen indeholder. Om det er et betalingsbalanceunderskud på 6,5 mia kr., eller hvad det er, det drejer sig om, for det er meget svært at finde ud af det. Budgetoversigten, jeg roste for lidt siden, omtaler noget med 7½ mia kr. I dagbladet Information for i dag bakker statsministeren hr. Ellemann-Jensen op vedrørende de 6½ mia kr. I sit indlæg ved finanslovforslagets tredje behandling her umiddelbart før juleferien udtaler hr. Camre, at man ikke kan komme ned på de 7½ mia kr., men at det naturligvis vil ligge over 7½ mia kr.

Der er stor uklarhed, og jeg synes, regeringen og SV-partierne, når de kommer og beder om disse bemyndigelser, skylder os at fortælle, hvilket betalingsbalanceunderskud man regner med, hvad det er for nogle ting, man ønsker at få finansieret. Nå, men i morgen skal man vel diskutere rentens højde, på trods af at alle ved, at den høje rente skyldes den uansvarlige økonomiske politik, der føres, og at en eventuel vedtagelse af de foreliggende lovforslag direkte medvirker til at cementere Danmarks højrentesituation.

Fremskridtspartiet gjorde sig ikke medansvarlig for den uforsvarlige finanslov, man vedtog som en bittersød julegave til det danske folk, og vi føler os derfor ikke forpligtet på nogen måde over for de følgelove, der kommer af den vedtagne finanslov.

Det bliver således ikke med fremskridtspartiets stemmer, finansministeren opnår de her søgte bemyndigelser. Der er, som jeg har nævnt, tre oplagte begrundelser derfor: man cementerer højrentesituationen, og hvad er højrentesituationen? Større ledighed, højere boligudgifter i nybyggeri osv.

Vi betragter de foreliggende lovforslag som lysende klare eksempler på, hvor dårligt Danmark styres, og jeg skal slutte med at udtrykke håbet om, at det ikke varer alt for længe, inden samarbejdet mellem venstre og socialdemokratiet endeligt revner. Vi er klar over, at det knager gevaldigt i fugerne, som jeg illustrerede med spørgsmålet om størrelsen af det forventede betalingsbalanceunderskud.

Ellemann-Jensen (V):

[Ellemann-Jensen]

Venstre kan tilslutte sig de to foreliggende lovforslag.

Hagen Hagensen (KF):

Der var engang, hvor der ikke så ofte skulle tages stilling til optagelse af statslån. Der var engang, hvor ønskerne om bemyndigelsesrammer langtfra havde den størrelse som nu. Desværre kan eventyrstilen om »der var engang« ikke bruges mere. For det, der var engang, var vel en god tid som den, vi kender fra eventyr. Det er det bare ikke nu. Det er hårde, barske kendsgerninger om en offentlig økonomi, der ikke er i orden.

Tidligere var de beløb, finansministeren ønskede som bemyndigelsesrammer, langt mindre, end de nu er. Finansministeren kom dog ofte tilbage, og det fik mig engang til at citere den norske digter: hvad du gør, gør fuldt og helt og ikke stykkevis og delt.

Nu har ministeren taget munden fuld denne gang: 7 mia kr. mere til at tage lån op i udlandet, 21 mia plus 4 mia kr. til at tage lån op herhjemme, i alt 32 mia kr. – det må man sige er at tage munden fuld – og så siger ministeren, det er for at spare tingets tid med ikke for ofte at komme tilbage. Jeg tror nok, vi ville have tid til at drøfte tingene, selv om det blev en gang mere, end der er tale om her. For pengene skal ikke bruges alle sammen på én gang. Man bliver så glad, når man læser fremsættelsestalen, for der står, at det ikke er hensigten at optage flere lån i år. Men så kigger man op, og dér står den 14. december, så det kunne altså dårlig nås; det var altså ikke dette år, der var tale om.

Nu vel, i alt vil der, med de restbemyndigelser ministeren har, blive en ret for ham til at optage for 11 mia kr. lån udenlands og ca. 34 mia kr. herhjemme. Det er så store tal og så vide beløbsrammer, at det nok giver et gys. Der er argumenteret vidt og bredt – og ganske godt – for nødvendigheden af, at vi skal optage lån. Men det må dog for et parti, der tidligere har været med til at give stemme til lån og har gjort det tøvende og med stor bekymring, give anledning til, at man også gerne vil have en nærmere begrundelse for, at det skulle være nødvendigt at have så vide rammer.

Regeringen kender vor stilling, og den har vi udtrykt ved tidligere behandlinger af lignende lovforslag, og når finanslovforslagene

har været til drøftelse; der er ingen grund til for mig her at gentage noget herom.

Det kan naturligvis siges, at det er glædeligt, at vi endnu kan opnå lån i udlandet på forholdsvis rimelige vilkår. Men afdrags- og renteforpligtelserne stiger, hver gang vi låner. Og hvornår der bliver mest brug for lån er der ingen af os der ved; det er vel nok, når konjunkturerne engang vender og vi skal til at bygge det op på ny, som vi ikke har nu. Så bliver der rift om at få lån, og så er det slet ikke sikkert, at Danmark vil være kreditværdigt til den tid, men så har vi til gengæld de store afdrags- og renteforpligtelser. Det må vi drøfte nærmere.

Må jeg om lånene herhjemme sige følgende: vi har tidligere accepteret, at der er udbudt statsgældsbeviser og korte statsobligationer, men nu er der kommet noget nyt ind, for nu ønsker man længere løbetid for lånene for at udjævne og udstrække afdragsbetalingerne. Ja men er det dog ikke os selv, os, der lever nu, der skal prøve på at klare forholdene? Er det vore børn, der skal gøre det? Eller deres børn? Det er den ene ting, der er at sige derom.

Så er der en anden ting. Hvis man lader løbetiden blive lang, går staten ind på det almindelige kreditmarked, og det kan meget vel bringe en uro dér, som vi ikke har behov for. Det kan jo ikke undgå at komme til at påvirke kurserne og dermed måske give en yderligere uønskværdig rentestigning. Det kan gøre det vanskeligt for erhvervslivet at låne – og det er svært nok for dem at klare det nu – til de investeringer, som der trods alt er nogle der gerne vil foretage.

Derfor må der være vilkår for at gå med til at klare de lån igennem, som finansministeren gerne vil have, og det må først og fremmest være, at vi får fremmet den private opsparring. Jeg må have lov til blot at pege på de forslag, mit parti i denne folketings-samling er kommet frem med, nemlig skatte-sparekonti, nedsættelse af arve- og gaveafgifter i forholdet fra forældre til børn, lettelse i beskatningen ved overdragelse af aktier, og mere kunne tages frem.

En gennemførelse af disse forslag ville give en bedre offentlig økonomi, fordi de ville betyde, at der blev foretaget en opsparring. Der må også kunne sættes ind, som vi har peget på gentagne gange, med offentlige besparelser, og der må også kunne gennem-

[Hagen Hagensen]

føres noget ved at give skattelettelser, således at vi ikke får tingene til at stige til stadighed.

Udlandsgælden er i de sidste tre år vokset med omtrent det samme beløb som det, finansministeren nu søger at få bemyndigelse til at optage som nye lån. Hvad bliver enden på dette?

Private opsparingsforhold i videre forstand bør afklares og løses, før der fra vor side tages nærmere stilling til de to forslag, der foreligger her.

Må jeg til slut sige, at det forekommer lidt ejendommeligt, at disse sager netop er sat på dagsordenen i dag, hvor ingen af de normale ordførere er hjemme, hvor finansministeren ikke er til stede, og hvor det drejer sig om så voldsomt store beløb, som vi dog sjældent har med at gøre herinde, og med – må man vel også have lov til at sige – endnu tyndere besætning i salen, end der plejer at være. Det undrer mig, når det drejer sig om så virkelig betydelige ting, som der her er tale om; men det er der jo ikke noget at gøre ved.

Langsted (CD):

Ja, jeg står jo også i den situation, at jeg ikke normalt er ordfører, når det er store beløb, det drejer sig om, undtagen når vi ikke får lov til at bygge en Storebæltsbro, og det er småpenge, vi taler om i den forbindelse: vi kunne kun få en 2-3 Storebæltsbroer for dem, når vi skulle finansiere endeligt. Vi har været med til at vedtage en finanslov for ikke så mange uger siden, som har et vist underskud, og så er vi efter vor mening forpligtet til som et demokratisk parti at være med til at give finansministeren de bemyndigelser, som er nødvendige for at dække de underskud, som er nødvendige, for at vi kan opretholde vort samfund.

Det er klart, det er store beløb – det var jeg også inde på – men store beløb hører med til et stort samfund, et godt samfund, en god virksomhed. I det hele taget kan jeg slet ikke se, der er noget som helst odiøst i, at et samfund som det danske, når det skal udvikles, også låner. Selvfølgelig ved vi, det en dag skal betales tilbage, og det er såmænd lige så meget os selv som de efterkommere, vi heldigvis har.

Vi går ind for de to lovforslag. Detaljerne mener vi skal diskuteres i udvalget, dem behøver man ikke diskutere i folketingssalen.

Ole Olsen (SF):

Jeg er ligesom de fleste andre, der er oppe at tale her i dag, ramt af, at vor sædvanlige ordfører har skyndt sig at flygte fra dette og har gemt sig et eller andet sted i Afrika, og det kan man jo godt forstå, når man kigger på det.

Hvad angår statslånet i udlandet, kan man ikke lade være med at blive meget betænkelig ved det. Spørgsmålet er imidlertid, hvad der er alternativet, hvad man ellers skal gøre. Selvfølgelig kan man forsøge at få erhvervslivet til i højere grad at låne i udlandet – og det har regeringen jo også forsøgt på – man kan bruge af sin valutareserve, eller man kan f.eks. føre en langt strammere finanspolitik. Ingen af disse ting tror jeg man finder særlig ønskelig. Derfor er det nok i lige så høj grad en konstatering af den faktiske udvikling, at man bliver nødsaget til at søge bemyndigelsen til at optage disse statslån. Lad mig tilføje, at man ikke kan misunde den finansminister, der i 1983 skal anvende 9 mia kr. forlods til renter og afdrag; man kommer til at gyse ved at tænke på, hvad der så skal ske.

Specielt til den ene halvdel af regeringen, socialdemokratiet, vil jeg sige, at man må se i øjnene, at med almindelige politisk-økonomiske instrumenter, f.eks. en stram finanspolitik, kan det problemkompleks, vi står over for her, simpelt hen ikke klares. Man må indstille sig på at bruge mere specifikke midler, mere selektive midler; vi kan f.eks. pege på noget som produktudvikling, vi lige har behandlet, selv om hr. Wilhjelm med sin lette ironi synes at antyde, at det nok var løgn fra a til z, hvad regeringen havde oplyst. Men hvis det, regeringen siger, passer bare halvvejs, er det i hvert fald et eksempel på et selektivt instrument, vi kan anvende, idet produktudviklingen, samtidig med at den skaffer mere valuta til landet, samtidig vil fremme beskæftigelsen. Vi er nødsaget til at fremsøge alle den slags ting, hvor vi får den dobbelte virkning frem samtidig. Så det lader til, at vi nærmest – selv om vi er meget, meget kede af det – bliver nødsaget til at sluge optagelsen af statslånet i udlandet.

Hvad angår bemyndigelsen til at optage statslån i indlandet, er vi nok lidt mindre tilbøjelige til at gå med til det. Det siges jo rent ud, at det er for at opsuge en uønsket

[Ole Olsen]

likviditet. Man kunne lige så godt sige lige ud, at det er for at føre en højrentepolitik, og det tør regeringen jo også somme tider samle sig sammen til at sige direkte.

Nu har vi jo fra den ene undersøgelse efter den anden fået at vide, at det, der er galt med vores konkurrenceevne over for udlandet, såmænd ikke er den høje arbejds løn – vi har haft en gunstigere udvikling end de fleste steder i udlandet – men vores høje rente. Og så må vi opleve, at man nu forsøger med fuldt forsæt via optagelsen af indenlandsk statslån at presse renten i vejret, og det vil simpelt hen sige at gøre vores industri og andre erhverv mindre konkurrencedygtige på eksporten.

Det skal nok gå sådan, at hvis dette vedtages og man stadig kan holde en stram rente, må man gribe ind på en eller anden måde, og så går det nok, som det plejer at gå: man huler højt om, at nu bliver arbejds lønnen virkelig for høj, og så må man slå bremserne i igen. Jeg synes, man skulle tænke sig om og forsøge i højere grad at få indført en billigere rente herhjemme i stedet for nu at rette bager for smed.

Jørgen Jensen (DKP):

Begge lovforslag er en følge af en forkert økonomisk politik, og vi har ikke megen tillid til, at regeringen vil føre en bedre økonomisk politik. De problemer, der er årsag til ønsket om disse lån, skyldes jo, at man ikke har villet sætte ind over for spekulation i værdistigningen på jord og fast ejendom, at man ikke har villet øge beskatningen af kapital- og bankprofitter osv. i højere grad, end man har villet, og at man ikke har villet gøre noget for at regulere importen, som vi har peget på mange gange var en nødvendighed. Det er i og for sig årsagerne til, at vi står med disse to lovforslag.

Vi kan ikke medvirke til at gennemføre forslaget om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån. Det vil presse renten i vejret, og den forrige ordfører har allerede omtalt nogle af de uheldige virkninger, det vil have.

Heller ikke forslaget om optagelse af udenlandsk statslån er vi meget tilbøjelige til at ville støtte. På den anden side vil vi heller ikke være med til ligesom at understøtte den panikstemning, man vil skabe ved at sige, at

man ikke kan låne penge i udlandet til også at klare vores beskæftigelsesproblemer herhjemme. Derfor er vores stilling, at vi vil stemme imod forslaget om bemyndigelse af indenlandske statslån og forslaget om statslånsoptagelse i udlandet.

Grethe Philip (RV):

Det foreliggende lovforslag om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån er for så vidt en fortsættelse af det, vi har set adskillige tidligere år, hvor man også, samtidig med at man havde vedtaget en finanslov med et betydeligt underskud, forsøgte at inddrage noget af den ekstra likviditet, der kom i den forbindelse, ved at søge om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån.

Det radikale venstre har tidligere år givet sin tilslutning til sådanne forslag, og vi er også indstillet på det denne gang, men det kunne måske være rimeligt ved denne lejlighed at komme med et par enkelte bemærkninger. Det gør jeg i fortsættelse af noget af det, jeg sagde under finanslovdebatten, nemlig at vi efterhånden synes at få stadig stærkere brug for en kommission, der virkelig gennemdrøfter alle de pengepolitiske problemer, vi har, og som synes at foreligge med stigende styrke.

Når man f.eks. i dette lovforslag har en særlig paragraf, der siger, at kursgevinster, der er indvundet i forbindelse med gældsbeviser, ikke skal regnes som skattepligtig indkomst, er det noget specielt, man indfører her for statslånene, og det kunne vel nok være rimeligt, når vi sådan bliver ved med det år efter år, virkelig at få en debat i en kommission om, hvordan det påvirker det pengepolitiske marked i øvrigt, og om det er rimeligt over for andre former for lån, at vi skattemæssigt giver sådanne særlige begunstigelser til dem, der låner til staten.

Jeg skal ikke her komme nærmere ind på hele problematikken, men jeg synes nok, at selve det, at man nu år efter år går ind på markedet med optagelse af så store statslån, som der her er tale om, gør, at der er et meget stort behov for en bred drøftelse af hele vores rentepolitik.

Jeg kan måske lige tilføje, at helt aktuelt er det måske også et spørgsmål, om det er absolut nødvendigt at køre med den meget høje rentefod, vi gør. Jeg er naturligvis klar

[Grethe Philip]

over, det hænger sammen med vores underskud på betalingsbalancen, men jeg har alligevel indtryk af, at det var noget, der var værd at drøfte, og har også bemærket, at fremtrædende økonomer sætter et vist spørgsmålstegn ved, om vi ikke er kommet lige højt nok op med renteniveauet til skade for dansk erhvervsliv bl.a.

Det andet lovforslag, hvor staten søger om bemyndigelse til optagelse af statslån i udlandet, kan vi give vores tilslutning.

Honoré (KrF):

Forslaget om optagelse af indenlandske statslån til ikke mindre end 25 mia kr. viser, at vi fortsætter med at skubbe de økonomiske problemer foran os. Vi står jo ikke med dette forslag ved afslutningen af statsgældspolitikken, vi står ved indledningen til en fortsat blomstrende indenlandsk gældsætningspolitik, der i løbet af nogle år formodentlig vil føre den indenlandske statsgæld op over de 100 mia kr.

Det forfærdelige ved disse forslag, der er en årligt tilbagevendende begivenhed, og hvis tal jo vokser, er, at vi efterhånden har tilbøjelighed til at sløves ved disse tal, og der optræder selvfølgelig også hvert år personer, der forsikrer os om, at det ikke er så alvorligt, som nogle mener. Vi værner os til at kigge på disse vejvisere for det danske samfunds udvikling imod en økonomisk katastrofe, og vi er efterhånden tilbøjelige til at bagatellisere deres betydningsfulde. Det er ikke noget, der interesserer ret mange. Det har ikke massemediernes bevågenhed, disse 25 mia kr. Er det derimod en lille bådafgift eller noget andet i tusindkronersklassen, det drejer sig om, er det jo samtaleemne for hele det danske samfund.

En ting som SV-regeringens lovforslag om en efterlønsordning er for mig at se et eksempel på en økonomisk politik, der er med til at føre os imod afgrunden, og som kræver yderligere lån både i indlandet og i udlandet.

Lovforslag nr. L 114 drejer sig om statslige udlandslån til 7 mia kr. For et par år siden fremlagde kristeligt folkeparti en plan – øko-plan Q – der påviste, hvordan man over en 10-årig periode kunne afvikle gældsætningen og betale gælden tilbage, og midlet hertil var jo først og fremmest en stram indkomspolitik.

Denne plan er ikke blevet positivt modtaget. Den indkomspolitik, der blev aftalt i 1976, blev ikke tilstrækkelig stramt gennemført undtagen for tjenestemænd og visse funktionærer, så denne indkomspolitik ligger faktisk i ruiner. Derfor får vi heller ikke gjort noget effektivt ved afviklingen eller nedskæringen af betalingsbalanceunderskuddet.

Så har vi SV-regeringen. Den skulle jo som et af sine overordnede mål se at få gjort noget effektivt ved betalingsbalanceunderskuddet og få det nedskåret til 6½ mia kr. i 1979. Men nu viser det sig, at det ikke er noget, der står fast. Det er noget, som man måske tilstræber, noget, man gerne ser, men det skal nok vise sig, når året er til ende, at man ikke har kunnet gennemføre det, ligesom socialdemokraterne heller ikke satte alt ind på at gennemføre den aftalte indkomspolitik i 1976, men bare dalrede videre. Og det vil de formodentlig fortsætte med at gøre.

Kristeligt folkeparti stemte for finansloven for dette år, og det føler vi os forpligtet af med hensyn til disse lovforslag, men vi føler os dybt bekymrede over den mislykkede økonomiske politik, der giver sig udslag i disse forslag. Det værste er, at der ikke i planerne for den økonomiske politik fremover er noget, der giver anledning til et berettiget håb om en bedring i fremtiden. Hvor længe vi kan blive ved med at være med til at spænde et sikkerhedsnet ud under en forkert økonomisk politik, er for mig at se et åbent spørgsmål.

Alfred Hansen (DR):

Vi er jo her i folketinget ikke ubekendt med den slags lovforslag, som vi bliver præsenteret for traditionelt to gange om året. Nu stiller man godt nok i udsigt, at der skal spares tid i det kommende år, så det bliver det eneste lovforslag vedrørende lån i udlandet, som kommer i år. Det ville selvfølgelig være glædeligt, hvis det var tilfældet, men belært af bitre erfaringer kan man frygte, at vi endnu en gang, i slutningen af 1979 eller sidst på sommeren, bliver præsenteret for et tilsvarende lovforslag.

Med hensyn til lovforslag nr. L 112 adskiller det sig fra tidligere forslag derved, at det indeholder en betydelig større lånebemyndigelse end dem, finansministeren plejer at be-

[Alfred Hansen]

de om. Det er sådan med penge, at de søger derhen, hvor afkastningsevnen er størst, og når nu finansministeren sender indenlandske statslån på markedet som indenlandske obligationer, skal det vise sig, om det bliver dem, befolkningen vil investere penge i, eller de fortsat ønsker at investere i nogen udstrækning i kreditforeningsobligationer, i hypotekforeningsobligationer osv.

Hvis finansministeren regner med – og det må han jo gøre – at befolkningen vil favorisere de indenlandske obligationer, vil det alt andet lige betyde, at der ikke bliver så stor en købeevne over for de obligationer, som gerne skulle holde byggeriet i gang og i bedste fald intensivere byggeriet. Det vil være sådan, at der kun er en bestemt sum penge til rådighed til køb af obligationer. Disse penge kan så bruges til køb af de traditionelle kreditforeningsobligationer eller indenlandske statsobligationer. Hvis man vælger de sidste, vil det for de andre betyde, at kurserne vil falde. Manglende efterspørgsel efter de traditionelle obligationer vil betyde, at kurserne vil falde med det til følge, at renten vil stige. Vi vil endnu en gang konstatere, at boligudgifterne vil stige, og den del af boligudgiften, som vedrører renten, vil stige uforholdsmæssigt meget.

Vi kan fra retsforbundets side ikke gå med til en sådan lov, som man godt kunne kalde lov til forhøjelse af den indenlandske rente, for det er det, der bliver resultatet af en vedtagelse af lovforslag nr. L 112.

Med hensyn til lovforslag nr. L 114 kunne jeg indledningsvis citere, hvad venstres ordfører, hr. Christophersen, sagde ved behandlingen den 3. maj 1978. Han sagde ifølge Folketingstidende 1977-78, sp. 9605:

»Venstre kan tilslutte sig lovforslaget. Ikke fordi vi ønsker yderligere gældsstiftelse eller nødtvungen kapitalimport, som nogle foretrækker at kalde det, men fordi regeringens manglende vilje eller evne til at føre en økonomisk politik, der giver større valutaindtjening, jo indebærer, at vi fortsat har et meget betydeligt underskud, som skal finansieres«.

I dag hørte vi ikke tilsvarende betænkeligheder og tilsvarende kommentarer fra venstres ordfører. Kommentaren var kort og godt, at venstre kunne støtte forslaget. Det er udtryk for, naturligvis, at den nye regering endnu ikke har rettet op på tingene, men det er jo samtidig udtryk for, at man i og for sig

heller ikke forventer, at den vil kunne rette op på forholdene i de kommende måneder.

Hvis vi så ser på selve den danske stats forpligtelser over for udlandet, er der en glimrende og overskuelig oversigt med på side 3 i lovforslaget, og ifølge den ser det ud til, at vi har en lille smule tilovers, når vi nu har fået lånt de 7 mia kr., idet statens gæld, summen af renter og afdrag, altså den samlede ydelse for 1979 er godt 3 mia kr. Der bliver altså et lille overskud. Men ser vi på betalinger vedrørende al anden offentlig udenlandsgæld, så er de på næsten 2½ mia kr. Vi er altså oppe på en samlet offentlig forpligtelse i 1979 på ca. 5½ mia kr.

Det ser ud til, at vi allerede på indeværende tidspunkt, før en vedtagelse af lovforslag nr. L 114, har forpligtet os til i 1983 at betale det største beløb i den oversigt, der er tale om, nemlig for statens vedkommende godt og vel 6½ mia kr. Andre offentlige afdrag og renter udgør en samlet ydelse på næsten 2½ mia kr., altså ungefær 9 mia kr. I dag, den 17. januar 1979, har vi allerede forpligtet os til at betale lige ved 9 mia kr. – mellem 8½ og 9 mia kr. – i kalenderåret 1983. Men dette er under forudsætning af, at vi ikke optager yderligere lån. Det er man i fuld færd med nu, og derfor skal jeg som min konklusion på den stadig stigende lånoptagelse i udlandet gøre følgende bemærkninger: Det er min opfattelse, og det er retsforbundets opfattelse, at hver generation har sine egne problemer at løse. Hver generation har sine egne opgaver, og hver generation får sine økonomiske forpligtelser at indfri.

Med en vedtagelse af dette forslag vil vi altså fortsætte og forstærke den nuværende udvikling. Vi bevæger os altså fortsat i den retning, at vi vælter store økonomiske byrder over på de kommende generationer, de generationer, som bærer en uforholdsmæssig stor del af arbejdsløsheden, og de generationer, som er afskåret fra at få en uddannelse i overensstemmelse med deres ønsker, evner og behov som følge af den eksisterende adgangsbegrænsning. Det er altså det, den opvoksende ungdom kan få stillet i udsigt, at vi efterlader til dem, det er den arv, som skal kendetegne vores slægtled og vores vilje, interesse, evner og muligheder for at rette op på landets økonomi. Jeg synes, at dette giver et meget ringe varsel om, hvad vi kan vente

[Alfred Hansen]

af den rekonstruerede socialdemokratiske regering til en VS-regering.

Vi kan fra retsforbundets side ikke medvirke til hverken lovforslag nr. L 112 eller lovforslag nr. L 114. Jeg skal dog sige, at det ikke altid er en ulykke at optage lån i udlandet, vel at mærke hvis de lån, man optager, bruges til fornuftige investeringer i erhvervslivet, som kan give en god afkastning. Men der er hidtil ikke ført bevis for, at regeringen har disse hensigter, og der er derfor heller ingen grund til at forvente, at det bliver resultatet af de kommende måneders politik. Vi må tage kraftig afstand fra begge lovforslag.

Wilhelm (VS):

En del af forklaringen på, at interessen mangler, og at denne debat åbenbart også helt bogstaveligt virker søvndyssende, er, at forslag om disse bemyndigelser til finansministeren dukker op med samme regelmæssighed som tømmermændene hos en kvartalsdrinker og har gjort det i hvert fald i de sidste 4 år. Vi har haft lejlighed til at sige vores mening om både indenlandsk og udenlandsk lånoptagning så mange gange, at jeg i hvert fald ikke føler trang til at gentage, men kan henvise til, hvad vi fra VS' side tidligere har sagt om disse to ting, og sige at vi ikke har ændret mening om det.

Så skal jeg kun tilføje til fremskridtspartiets ordfører og til de øvrige, der lejlighedsvis betegner fremskridtspartiets måde at lægge tingene frem på som overdrivelser, at nu er fremskridtspartiet begyndt på underdrivelser. Disse to bemyndigelseslove omfatter ikke, som hr. Askjær Jørgensen sagde, bemyndigelser til, i hans sprogbrug, 28.000 mill. kr., de omfatter faktisk bemyndigelser til 32.000 mill. kr. I det indenlandske forslag, § 2, er der en bagatel af 4 mia kr., som hr. Askjær Jørgensen har overset.

Fjerde næstformand (Melchior):

Finansministeren er fraværende. Fiskeriministerens svarer på regeringens vegne.

Fiskeriministeren (Svend Jakobsen):

Jeg skal beklage, at finansministeren ikke kan være til stede og svare ordførerne. Jeg skal gøre nogle få bemærkninger.

Der er nogle ting, der er gået igen i en række ordføreres indlæg. Jeg vil godt starte med at takke de ordførere, der har anlagt en realistisk vurdering på de foreliggende forslag, en vurdering, der er i overensstemmelse med baggrunden for forslagene, nemlig at disse lånoptagelser er en konsekvens af tidligere beslutninger og forpligtelser, som vi må forudse vi skal opfylde.

Jeg vil derefter godt gøre et par bemærkninger til hr. Askjær Jørgensen, der oven i købet mente at kunne illustrere, at det knagede i fugerne i regeringen. Jeg synes nu ikke, det lykkedes for hr. Askjær Jørgensen at fremføre en illustration, der var synlig for medlemmerne af tinget.

Spørgsmålet om at nedbringe det årlige betalingsbalanceunderskud har jo været en målsætning for den tidligere socialdemokratiske mindretalsregering, og det er lykkedes år for år at reducere disse underskud i de seneste år. Det er denne målsætning, der er videreført i regeringsaftalen mellem socialdemokratiet og venstre, og i aftalen er den kvantificeret med beløbet 6,5 mia kr. Hr. Askjær Jørgensen behøver ikke at rejse spørgsmål om, hvad det er, der står i regeringsaftalen, for den er præciseret også for dette ting.

Jeg skal i øvrigt ikke bevæge mig ind på den diskussion, som har været ført i offentligheden, og som hr. Askjær Jørgensen ønskede at føre videre her, om hvorledes man i øjeblikket må vurdere disse tal. Det ligger jo således, at det økonomiske sekretariat er ved at ajourføre de økonomiske vurderinger for 1979, og vi vil inden for en kortere tid få dette materiale i hænde. Med ajourførte vurderinger på det tidspunkt kan der så være grundlag for med nyt materiale i hænderne at vurdere situationen. Men hertil kommer, at vi har i dag den 17. januar, og det er lidt tidligt, synes jeg nok, at forudsige, at vi ikke kan nå de målsætninger, vi har lagt for kalenderåret 1979.

Det andet punkt, jeg godt vil gøre et par bemærkninger om, er rentens højde, som en række ordførere har beskæftiget sig med, idet de har givet udtryk for, at disse forslag fører til en højere rente. Man må så i hvert fald spørge: højere i forhold til hvad? Det er da givet, at hvis vi accepterede en situation, hvor vi havde et underskud som det, vi i dag har på statens budget, uden at vi forsøgte at neutralisere en del af den likviditet, der fly-

[Fiskeriministeren]

der heraf, ville dette føre til en lavere rente. Det ville til gengæld også have nogle andre konsekvenser.

Der er ordførere, der har udtrykt bekymring ved den størrelse, som den nødvendige lånoptagelse i udlandet har. I en situation, hvor det indenlandske renteniveau var drastisk lavere, er det klart, at behovet for lånoptagelse i udlandet fra statens side ville stige voldsomt. Det er nok ikke engang den værste konsekvens. Den værste konsekvens ville være, at man i en sådan situation ikke havde styr på den aktivitetsudvidelse, der ville finde sted, og vi ville formentlig se en udvikling i inflationen, som vi må søge at undgå. Vi må også se disse foranstaltninger i sammenhæng med ønsket om at holde en balance i efterspørgslen, som tager et rimeligt hensyn såvel til inflationsudviklingen i samfundet som til betalingsbalanceforholdet over for omverdenen.

Jeg skal i øvrigt sige, at hvis vi kigger på den effektive obligationsrente, vil vi kunne se, at den ligger en anelse højere i december 1978 end i december 1977, men der har jo såvel i Europa som i USA været en ganske stærkt stigende rente, således at der er sket en indsnævring af renteforskellen, hvis vi ser på situationen et år tidligere.

Jeg vil også godt nævne, at vi i kraft af renteaftalen, der blev indgået i februar måned 1978, har oplevet et ikke ubetydeligt fald i den gennemsnitlige kassekreditrente, men i øvrigt skal jeg ikke bevæge mig yderligere ind på disse spørgsmål omkring renteniveauets højde, fordi der, som det allerede er nævnt, vil ske en drøftelse heraf i nær fremtid.

Det sidste punkt, jeg godt vil knytte bemærkninger til, er det, som hr. Hagen Hagensen og andre ordførere var inde på, nemlig spørgsmålet om løbetiden for de indenlandske obligationer. Det er fuldstændig korrekt, at der her er lagt op til, at der for en begrænset del af obligationsmængden kan være tale om en lidt længere løbetid, nemlig op til 12 år. Jeg vil godt understrege, at dette skal ses i sammenhæng med, at den gennemsnitlige restløbetid for de udestående indenlandske gældsposter kun er på godt 2 år, og der er altså ikke tale om, at man med denne ændring, hvorefter en begrænset del af obligationerne vil blive udbudt med lidt længere løbetid, udskyder problemerne til de næste

generationer – jeg tror, det var hr. Alfred Hansen, der var inde på det. Der er alene tale om at skabe en lidt længere afdragstid for disse lån taget undet ét.

Jeg skal ikke gøre bemærkninger til de enkelte ordføreres indlæg, fordi jeg tror, at hovedparten af de synspunkter, der blev ført frem, har henhørt under de tre hovedpunkter, jeg har gjort bemærkninger om her. Der er dog et enkelt punkt, som jeg godt vil nævne at jeg har noteret, og det var fru Grethe Philip, som igen rejste spørgsmålet om en pengepolitisk kommission. Jeg tror, fru Grethe Philip vil forstå, at jeg ikke vil gøre særlige bemærkninger til det her, men jeg kan sige, at jeg har noteret, at spørgsmålet igen er rejst, og jeg vil sørge for, at statsministeren og finansministeren bliver orienteret herom.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal beklage, hvis man har fået opfattelsen af, at jeg nu skulle lægge op til at være særlig moderat som fremskridtspolitiker – jeg henviser til det, hr. Wilhjelm sagde om, at jeg ikke havde taget tallene fuldt ud med. Det er rigtigt, at jeg ikke havde fået de 4 mia kr. i gældsbeviserne med.

Ministeren spurgte med hensyn til højrenten: i forhold til hvad? Hvis dansk erhvervsliv og dansk produktion skal klare Danmarks situation ude på konkurrencemarkederne, må det naturligvis være i forhold til renten i de lande, vi skal konkurrere med. Det synes jeg må være helt oplagt. Jeg er egentlig forbavset over, at ministeren stillede det spørgsmål.

Ministeren kunne heller ikke rigtig se, at jeg havde illustreret, at det knagede i fugerne i regeringssamarbejdet. Hvis man følger lidt med i, hvad man hører i radioen og læser i aviserne, og hvis man studerer de forskellige ordførertaler, som jeg gjorde opmærksom på, synes jeg nok, der mangler overensstemmelse mellem de to partier. Jeg kan slet ikke forstå, at nogen kan få sig selv til at sige, at det er svært at se, at det knager, og at det ikke er illustreret. For os ser det meget tydeligt ud.

Hagen Hagensen (KF):

I det svar, vi fik fra ministeren om løbetid, blev der sagt, at løbetiden var lidt længere for disse lån, nemlig op til 12 år. Det er væsentligt længere end det, vi har kendt før, og det er heller ikke helt i overensstemmelse

[Hagen Hagensen]

med, hvad der står i bemærkningerne til forslaget. Der taler man om *noget* længere. Nu får vi altså at vide, at det skal være helt op til 12 år, og da vil jeg lige gerne have lov til at sige, at det må vi se meget, meget nøje på, for jeg tror, det kommer i karambolage på en grim måde med det øvrige pengemarked, og det vil skabe vanskeligheder for erhvervslivet.

Må jeg så lige sige til fru Grethe Philip, der var inde på måske en detalje af det hele ved at tale om, at kursgevinster ved indløsning af statsgældsbeviser ikke indkomstbeskattes. Jeg går ud fra, at det er meningen, når man udbyder dem, at man også gerne vil have dem solgt, og den rente, man får af dem, kommer jo slet ikke i nærheden af det, der i øvrigt er renten på markedet. Og der er ikke noget særligt i det forhold i øvrigt, for med hensyn til alt, hvad der findes af obligationer, er indfrielsesgevinster, hvis man vil kalde dem for det, ikke skattepligtige, undtagen hvis det er led i næring eller for banker og andre. Derfor er der ikke noget særligt deri. Tager man det væk, vil jeg gerne se, hvem der overhovedet vil aftage dem, og det er vel hensigten med dem, hvis man udbyder dem.

Grethe Philip (RV):

Blot en enkelt bemærkning til hr. Hagen Hagensen. Når jeg rejste spørgsmålet om skattefriheden, var det gældsbeviserne, det drejede sig om, nemlig de meget korte papirer, og mit indtryk er, at når man tager hensyn til skattegevinsten og til den nominelle rente, drejer det sig om meget højt forrentede papirer, som f. eks. bankindskud og sparekasseindskud har svært ved at konkurrere med. Det er i hvert fald de oplysninger, jeg ligger inde med.

Jeg synes også, der ligger nogle andre problemer i det, for i samme øjeblik man er inde på sådanne skattefritagelser, er der jo også tale om, at man i virkeligheden differentierer renten mellem forskellige indkomstgrupper forårsaget af, at beskatningen ikke er ens for forskellige indkomstgrupper. Også det er et spørgsmål, der ikke mindst, synes jeg, for en socialdemokratisk regering må give anledning til overvejelser.

Fiskeriministeren (Svend Jakobsen):

Jeg skal kun gøre en kort bemærkning til hr. Hagen Hagensen, som udtrykte bekymring ved en forlænget løbetid for statsobligationerne. Jeg er selvfølgelig parat til at give tilsagn om, at dette spørgsmål nærmere kan drøftes under udvalgsarbejdet, men jeg vil godt have lov til at nævne, at finansministeren, da han orienterede pressen om disse to lovforslag, lagde meget stærk vægt på, at man nøje ville følge udviklingen på området netop med henblik på at undgå den situation, som hr. Hagen Hagensen gav udtryk for bekymring for, nemlig at udbydelsen af disse obligationer skulle påvirke renteniveauet for realkreditobligationerne i ugunstig retning. Jeg kan derfor sige, at finansministeren er meget opmærksom på den samme problemstilling, som hr. Hagen Hagensen her har gjort opmærksom på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Melchior):

I anledning af, at nogle ordførere har været inde på spørgsmålet om berømmelsen af disse dagsordenspunkter til i dag, skal jeg gøre opmærksom på, at finansudvalget og de forskellige partiers ordførere i finansudvalget har været bekendt med og har fremsat ønske om, at denne behandling sker uanset finansudvalgets delegationsrejse.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til finansudvalget. Dersom ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Melchior):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget om Grønlandslove har afgivet:

[Fjerde næstformand]

Betænkning over forslag til lov om ændring af lov for Grønland om pant. (Lovforslag nr. L 115).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Uddannelsesudvalget (16/1 79):

Udtræder: Halvgaard
Nyt medlem: K. J. Rosleff

Kirkeudvalget (17/1 79):

Udtræder: Ernst Schmidt
Nyt medlem: Elisabeth Bardino

Miljø- og planlægningsudv. (17/1 79):

Udtræder: Ernst Schmidt
Ny stedf.: Elisabeth Bardino

Udv. ang. vidensk. forskning (17/1 79):

Udtræder: Ernst Schmidt
Ny stedf.: Elisabeth Bardino

Arbejdsmarkedsudvalget (17/1 79):

Udtræder: Jørgen Junior
Ny stedf.: Thomas Thomsen

Skatte- og afgiftsudvalget (17/1 79):

Udtræder: Nauerby
Ny stedf.: Dohrmann

Erhvervsudvalget (17/1 79):

Udtræder: Askjær Jørgensen
Nyt medlem: Lawaetz
Udtræder: Lawaetz
Ny stedf.: Askjær Jørgensen

Retsudvalget (17/1 79):

Udtræder: Karl Møller
Nyt medlem: Tove Jørgensen

Skatte- og afgiftsudv. (17/1 79):

Udtræder: Karl Møller
Ny stedf.: Freddy Madsen

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 18. januar, kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste fjerde næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.57
